

Momentplanering: Vetenskapliga begrepp i samhällsdebatten och samhällsvetenskaplig metod

Vi har vid det här laget konstaterat att det krävs stort utrymme, vanligen en rapport, för att försöka påvisa något samhällsvetenskapligt, men vad händer när utrymmet är begränsat i en debattartikel i tidningen eller en muntlig debatt? Hur används vetenskapliga begrepp och teorier i debatten?

Schema

V	Må	On
39	Läsning av debattartikel	Läsning av debattartikel
40	Seminarium	Val av samhällfråga/debattfråga
41	Eget arbete och handledning	Eget arbete och handledning
42	Eget arbete och handledning	Seminarium Presidentvalet i USA - intro
43	Tema: USA	Tema: USA
45	Tema: USA	Seminarium - efter valet

Mål och innehåll

Momentet utgår från punkterna 2-5 i ämnets syfte; Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

2. Kunskaper om historiska förutsättnings betydelse samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
3. Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.
4. Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.

5. Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.

Målen kopplas till följande centralt innehåll:

- Hur vetenskapliga begrepp används i samhällsdebatten och påverkar individens syn på sig själv, på andra och på det omgivande samhället.
- Tillämpning av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i arbetet med komplexa samhällsfrågor.
- Källkritisk granskning, tolkning och värdering av information från olika medier och källor i arbetet med komplexa samhällsfrågor. Källhänvisning enligt vanliga system.
- Muntlig och skriftlig presentation i utredande och andra former och med olika tekniker som är vanliga inom området, till exempel debatter, debattartiklar, rapporter och essäer.

Kunskapskrav

E	C	A
<p>Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor och identifierar orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt diskuterar översiktligt deras styrkor och svagheter med hänvisning till såväl empiriska källor som någon vetenskapsteoretisk källa. ...</p> <p>Eleven diskuterar översiktligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven kan ge enkla argument för sina ståndpunkter och värderar med enkla omdömen andras ståndpunkter.</p>	<p>Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt diskuterar utförligt deras styrkor och svagheter med hänvisning till såväl empiriska källor som någon vetenskapsteoretisk källa. ...</p> <p>Eleven diskuterar utförligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven ger välgrundade argument för sina ståndpunkter och värderar med enkla omdömen andras ståndpunkter.</p>	<p>Eleven kan analysera komplexa samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt diskuterar utförligt och nyanserat deras styrkor och svagheter med hänvisning till såväl empiriska källor som någon vetenskapsteoretisk källa. ...</p> <p>Eleven diskuterar utförligt och nyanserat orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna. Eleven ger välgrundade och nyanserade argument för sina ståndpunkter och värderar med nyanserade omdömen andras ståndpunkter.</p>
<p>Eleven kan ge något exempel på hur vetenskapliga begrepp används i samhällsdebatten och översiktligt beskriva hur detta påverkar synen på samhällsfrågor.</p>	<p>Eleven kan ge några exempel på hur vetenskapliga begrepp används i samhällsdebatten och utförligt beskriva hur detta påverkar synen på samhällsfrågor.</p>	<p>Eleven kan ge några exempel på hur vetenskapliga begrepp används i samhällsdebatten och utförligt och nyanserat beskriva hur detta påverkar synen på samhällsfrågor.</p>
<p>I arbetet med samhällsfrågor kan eleven med viss säkerhet söka,</p>	<p>I arbetet med samhällsfrågor kan eleven med viss säkerhet söka,</p>	<p>I arbetet med samhällsfrågor kan eleven med säkerhet söka, granska</p>

Samhällskunskap 3 - Samhällsvetenskaplig metod

<p>granska och tolka information från olika källor, göra adekvata källhänvisningar samt göra enkla reflektioner om källornas relevans och trovärdighet. Eleven kan, med viss säkerhet och på ett strukturerat sätt, uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.</p>	<p>granska och tolka information från olika källor, göra adekvata källhänvisningar samt göra välgrundade reflektioner om källornas relevans och trovärdighet utifrån syftet. Eleven kan med viss säkerhet och på ett strukturerat sätt, uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer samt formulera sig självständigt i förhållande till källorna.</p>	<p>och tolka information från olika källor, göra adekvata källhänvisningar samt göra välgrundade och nyanserade reflektioner om källornas relevans och trovärdighet utifrån syftet. Eleven kan, med säkerhet och på ett strukturerat sätt, uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer samt formulera sig självständigt i förhållande till källorna.</p>
--	---	--

Uppgift I: Analys av en debattartikel

Senare ska du själv skriva en debattartikel, men som uppvärmning ska du göra ett djupdyk i Jerzy Sarneckis debattartikel “Ökad invandring leder inte till ökat antal brott”.¹

Debattartikeln använder många begrepp som inte är vanliga i vårt vardagsspråk. Din huvuduppgift blir att ta dig tid att förstå den fullt ut. Det innebär att du kanske måste slå upp vissa ord och åtminstone kunna presentera ett välgenomtänkt förslag till vad författarna menar med olika formuleringar.

Till seminariet förbereder du dig genom att

- Förstå alla begrepp och hur de används i artikeln (du får gärna ta med dig anteckningar)
- Sammanfatta författarnas tes och argument
- Fundera över följande frågor: (du får gärna ta med dig anteckningar)
  - Hur lättläst anser du att debattartikeln är på en skala 1 till 5 (1=lätt och 5=svår)?
  - Vilka begrepp är särskilt vetenskapliga och kräver förförståelse?
  - Är frågan som avhandlas viktig?
  - Borde debatten vara lättare att ta till sig?
  - Varför tror du att det ser ut så här?
  - Tänk fritt: hur tror du att den här frågan diskuteras runt fikabordet på svenska arbetsplatser?

Vanlig argumentationsmodell för debattartiklar:

TES - intresseväckande bakgrund/situationsbeskrivning och tydlig tes

ARGUMENT FÖR - tydlig koppling till tesen

MOTARGUMENT - visar att man vet vad ev motståndare tänker

ARGUMENT MOT MOTARGUMENT - motargumenten bemöts

AVSLUTNING - en elegant slutkläm, upprepa tes och ev viktigaste argumentet

¹ Sarnecki, Jerzy, “Ökad invandring leder inte till ökat antal brott” publicerad i Dagens Nyheter 26/8 2016, <http://www.dn.se/debatt/okad-invandring-leder-inte-till-okat-antal-brott/> hämtad 2016-09-25.

Uppgift II: Debattartikel

Du ska nu fördjupa dig i en valfri samhällsfråga där arbetet mynnar ut i en saklig debattartikel där argumenten hittar sin tyngd i vetenskapligt beprövade kunskaper, begrepp och teorier.

Välj ett ämne som intresserar dig, kanske något som du undersökt i ett tidigare sammanhang eller kolla in någon befintlig debatt på www.dn.se/debatt/, www.svd.se/debatt eller motsvarande.

Skriva Följ modellen för argumentation i debattartiklar. Våga vara vetenskaplig: använd teorier och begrepp. Skriv med egna ord - gärna enkelt men korrekt. Hänvisningar till källor görs fortlöpande i texten.

Försvara Efter inlämning hålls ett snabbseminarium med frågestund där du på två minuter sammanfattar din tes och dina bästa argument, samt svarar på frågor.

Vanlig argumentationsmodell för debattartiklar:

TES - intresseväckande bakgrund/situationsbeskrivning och tydlig tes

ARGUMENT FÖR - tydlig koppling till tesen

MOTARGUMENT - visar att man vet vad ev motståndare tänker

ARGUMENT MOT MOTARGUMENT - motargumenten bemöts

AVSLUTNING - en elegant slutkläm, upprepa tes och ev viktigaste argumentet